

JOHAN VAN DEN EERTWEGH

JEERT

HANDBOEK VOOR HET LEVEN

Beknopt overzicht

Jeert Publishing Company

www.jeertspc.nl

JEERT

HANDBOEK VOOR HET LEVEN

Copyright © 2011 Jeerts Publishing Company
Auteur: Johan van den Eertwegh
Omslagontwerp: Johan van den Eertwegh
Auteursfoto: Fotostudio Steenhoven, Rotterdam
Grafische vormgeving omslag: Joseph Thiéry,
www.josephthiery.com, Ellis Kee, www.grafisol.nl
Zetwerk, vormgeving binnenwerk: Grafisol, Alkmaar

Alle namen van personages genoemd in verband met de gebeurtenissen in dit werk zijn gewijzigd. Elke gelijkenis met echte personen, levend of dood, is louter toevallig.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Vertaald in het Engels.

Jeert Manual of life

ISBN 978-90-8161-74-1-3

E-book: ISBN 978-90-816174-2-0

Jeert Handboek voor het Leven

ISBN 978-90-816174-0-6 NUR 301

E-Boek: ISBN 978-90-816174-3-7

Hardcover: ISBN 978-90-816174-4-4

Inhoud

Deel I

1. INLEIDING I	13
<i>Budel</i>	13
<i>Eindhoven 18</i>	
<i>Aalst</i>	23
2. HANDBOEK VOOR HET LEVEN	28
3. GEBOREN 31	
4. DE EERST JAREN NA DE OORLOG	32
5. DE ONOVERWINNELIJKE STRIJD	34
6. GEHEEL EN AL SPRAKELOOS	43
7. MARIUS, MIJN VRIEND VAN DE BUREN	48

Deel II

8. INLEIDING II	59
<i>Breda</i>	59
9. HOOGTIJD VOOR EEN MOEILIJK BESLUIT	63
10. EEN BIJZONDERE INTRODUCTIE	67
11. ARM, GEDWEE EN RUZIE	72
12. EEN GEDWONGEN, MOEILIJKE KEUZE	84
13. ACHT EN DRONKEN	91
14. MOEDER WAS TERUG!	95
15. BURENHULP	103
<i>Gestreste groenten</i>	105
<i>Tweedehands kleding</i>	107
<i>Aangeschoten brood</i>	110
<i>Tricky vis</i>	112
<i>Hersenloos vlees</i>	119
16. GEN MANIPULATIE	125
17. MIJN SCHOOLMAATJE WIM	134
18. HARRY'S RAADSEL	141
19. ONTMOETING MET EEN VERMOMDE DUIVEL	147
20. FRUSTRATIES	157
21. EEN TWEEDE TOILET	170
22. EEN PIJNLIJKE LES	175
23. DENNENAPPELS VOOR KERSTMIS	184
24. 1956, EN DE WERELD DRAAIT MAAR DOOR!	202
25. LOESKE, MIJN EERSTE VRIENDINNETJE	220
26. DE SPIRITUEEL LEIDER VAN DON BOSCO	236
27. DE STIJVE, ONS NIEUW SCHOOLHOOFD	249
28. DROOGVOER BIJ DE MOLENAAR	259
29. ONSCHULDIG MAAR NIETTEMIN BESCHULDIGD	268
30. EEN ROKERIG AFSCHIED	288
31. OP STUKSLOON BIJ BRABANTIA	295
32. VERLICHT IN DE KAARSENFABRIEK	317
33. GELUK OVERROMPELD DOOR VERDRIET	327

VOORWOORD

.....Dit is de kracht van Johan, deze diepgaande research, de energie en volharding, het geduld.

Deze kwaliteiten hebben hem in staat gesteld om Jeert te schrijven en er een fascinerend reisverslag door de tijd van te maken. Over de jeugd van een jongen die opgroeit in een moeilijke periode van de vorige eeuw en gevangen zit in het web van familie, kerk en parochie.

In het boek wordt Johan Jeert en hij weet op briljante wijze de gedachten en ervaringen van de jongen op papier neer te zetten. Soms schokkend, soms filosofisch, soms verdrietig maar vaak ook doorspekt met prachtige humoristische anekdotes weet Johan de lezer te boeien.....

Deel I

*Voorspellen is moeilijk, vooral als het gaat om de toekomst.
Wim Kan 1911-1983, Nederlands cabaretier*

2. Handboek voor het leven

.....Zij rust nu. Ik voel of hoor geen bewegingen of geluiden van buitenaf meer. Ik hoor slechts dat ritmische geluid wat van binnen uit haar komt. Dat geluid was wat ik vanaf het vroegste begin hoorde samen met de golven.

Alvorens zij besliste om rust te gaan nemen heb ik de meest opwindende ervaring opgedaan sinds mijn verblijf hier. Ik voelde dat iets zacht begon te kloppen in me en hetzelfde geluid voortbracht als waar ik zo aan gewend was.

Eerst maakte het me een beetje bang, anderzijds ontspande het me en ik kraaide van plezier. Ik voelde dat het kloppen en het geluid in mij gedirigeerd werd door de golven waarmee ik zo vertrouwd was. Zij gingen volledig hand in hand. Maar de golven hadden niet meer de lichten en verrassender, ze stroomden gecoördineerd slechts naar één deel van mijn lichaam! Zij stroomden rechtstreeks naar de plaats die klopte en waar mijn geluid vandaan kwam.

Ik was erg opgewekt en zo was moeder. Ik voelde dat zij ademde. Maar wat gebeurde er met haar? En wat gebeurde er met mij? Het ademen nam toe, het ritme van het kloppen versnelde, het geluid ervan werd luider en de golven kwamen krachtiger. Er ontstond een onverklaarbare spanning.

En dan plotseling als een explosie is er het geluid van een brute donderslag gevolgd door het felle licht van een bliksemschicht die mijn lichaam binnendringt en mijn hart opent. In plaats van licht vol met energie dragen de golven nu iets anders naar mijn hart. Met elke golf verzendt moeder een onuitwisbare pagina uit haar Handboek voor het Leven, afkomstig van haar voorouders, rechtstreeks van haar hart in het mijne. Als bewijs van haar erfenis voegt zij de blauwe kleur van haar ogen aan mijn ogen toe op dezelfde manier zoals zij dat deed bij allen die voor en na mij geboren zijn.

Toen het kopiëren voltooid was waren wij beiden zeer moe. Ik viel onmiddellijk in slaap en moeder zei tegen vader, gelukkig als zij was: "Ik heb het gevoel dat ik spoedig opnieuw ga bevallen." Zij kustte hem en viel in een tevreden diepe slaap.....

5. De onoverwinnelijke strijd

.....Hoe wreed kan God zijn om een moeder zo hard te straffen door haar te laten weten dat ze moest sterven? Begreep Hij dan niet dat ze het verdriet van haar echtgenoot duidelijk voor ogen zag op het moment dat hij haar naar haar laatste rustplaats zou brengen? Begreep Hij dan niet dat ze duidelijk de ellende zag die haar kinderen en echtgenoot te verduren zouden krijgen als zij niet langer onder hen was?

Ze hield haar zoon nog steviger vast, kuste en knuffelde hem en smeekte God opnieuw haar dit niet aan te doen. Ze smeekte God om Zijn besluit te herzien.

De pijn die zij moest lijden was niet meer belangrijk voor haar. Zelfs niet als zij heel haar leven die pijn zou moeten lijden, als ze maar bij haar familie kon blijven!

Maar het leek alsof God geen tijd meer voor haar had nu zijn besluit vaststond.

Dan ineens was daar haar ongecontroleerde, angstaanjagende schreeuw. Een schreeuw die door merg en been gaat. Een schreeuw uit onuitspreekbare frustratie, uit wanhoop en totale onmacht die door alle gangen van het ziekenhuis trok, rechtstreeks naar de hemel om God te dwingen naar haar smeekbedes te luisteren, om genade te smeken.....

7 Marius, mijn vriend van de burens

.....Plotseling kwam die onstuimige drift weer in mij op, zoals zo vaak gebeurde als ik voelde dat ik onrechtvaardig behandeld werd.

De gevoelens van onbegrip, dat grote mensen tegen wie je opkijkt jou straffen terwijl je juist iets goeds wilde doen. Dat ze zich voordat ze je straffen niet afvragen dat je gemoedstoestand waarin je kwade dingen uithaalt, ontstaan kan zijn door de doortrapte gemeenheid van een ander; dat geeft je een gevoel van onmacht. Die onmacht uit zich spontaan in ongeremde drift.

Met haat in mijn ogen en stotterend van razernij schreeuwde ik: "Ja, IK ben het weer, maar waarom ik het weer ben weet u niet. U bent gemeen en Marius is een vuile verrader. Jammer dat zijn kop er niet af is!"

Meteen had ik de eerste draai om mijn oren te pakken. "Wat een gemene opmerking is dit. Hiervoor moet je je excuus maken, schiet op, zeg 'pardon' tegen Marius."

"Nee," schreeuwde ik in alle woede, "nooit zal ik pardon tegen Marius zeggen. Hij....."

Ik wilde zeggen dat hij excuus moest maken omdat hij mijn verjaarscadeau had vernield, maar de volgende draai om mijn oren weerhield mij om dat uit te spreken. Met dezelfde hand die mij de klap gaf werd ik aan mijn oor de klas uit gesleurd, de gang op.

"Je blijft hier staan totdat je gekalmeerd bent.".....

10. Een bijzondere introductie.

.....Na vaders inspectie op die middag om te zien of wij ons netjes aangekleed hadden, liet hij ons achter met de mededeling dat we rustig moesten afwachten tot hij weer terug zou komen. Het zou niet te lang duren voordat wij hem samen met onze nieuwe moeder terug zouden zien. Inderdaad kort daarna deed het rinkelen van de voordeurbel onze hoofden omdraaien. Door het grote raam naast de voordeur zagen we een vrouw met een grote hoed op en een grote glimlach die onder de rand van de hoed tevoorschijn kwam overdreven enthousiast naar ons zwaaien. Zoals gezegd hadden we al een paar vrouwen ontmoet die voor ons kwamen zorgen. Maar die kwamen allemaal via de achterdeur ons huis binnen. Die deur had geen bel en stond altijd open; je kon zo naar binnen lopen. Niet één van hen had ooit bij de voordeur aangebeld. Dat belletje horen rinkelen was heel komisch. Wij keken naar elkaar en lachten. Uiteindelijk stond mijn oudste zus Leontien op en opende de deur.

“Hallo, wat is je naam, grote meid?” hoorden wij de vrouw vragen, zelfs vóórdat de voordeur werd gesloten.

“Ik ben je nieuwe moeder.”.....

14. Moeder was terug.

.....Als die bruine ogen kwaadheid uitstraalden kwam dat kleurplaatje van de heks uit het sprookjesboek van de gebroeders Grimm in het sprookje *Hans en Grietje* weer in me op. De kleuren van dat plaatje waren een beetje buiten de lijnen van de tekening gedrukt. Daardoor leek de heks net zulke bruine ogen als moeder te hebben.

Ik voelde me Hans en dacht dan dat zij die heks was. Hans bedroog de heks door haar een botje in plaats van zijn vinger te laten voelen. Dat was zeer slim van die jongen. Ik was ook een jongen en ook slim! Dus ik leerde hoe haar hart te stelen en zodoende weer verlies van haar zelfbeheersing te voorkomen. Ik hoefde alleen maar te denken: heks, ik zal je krijgen om mijn glimlachende, deemoedig, charmante gezichtje met guitige blauwe oogjes tevoorschijn te toveren. Zij moest wel geheel buiten zinnen zijn om dat gezichtje te weerstaan.

In het begin, toen zij pas weer bij ons terug was, moest ik elke keer als ik in botsing kwam met moeder een strijd leveren met het Handboek voor het Leven dat me vertelde dat wat ik deed een beetje sluw en gemeen was. Misschien was het de vernieuwde tweede natuur die mijn overlevingsinstinct me had gebracht en me onderwezen had om uit twee slechte zaken de goede te kiezen. Nu klaagde het Handboek voor het Leven niet meer. Het was de enige manier waarop mijn leven draaglijk werd. Als kind leer je snel, ongelukkige kinderen leren sneller! Helaas, de stiekeme dingen die je leert als kind blijven een deel van je totdat ze, gelijk met je stoffelijke resten, verbrand worden in het crematorium.....

18. Harry's raadsel.

.....Verscholen achter de vorkheftruck kon ik door een kleine opening tussen de magazijnrekken het bovenlichaam van Nel zien, de een na oudste dochter van één van onze burens. Zij stond met haar schouders tegen de dozen in de rekken geleund. Haar blouse was open, haar borsten zwollen uit boven de naar beneden getrokken bustehouder. Ik had nooit volledig naakte borsten gezien, zonder twijfel zeker geen naakte borsten waarvan een deel tussen de lippen van Harry verdwenen was.

Helaas was niet meer dan dat zichtbaar. Ik realiseerde me dat ik getuige kon worden van iets speciaals als ik alles zou kunnen zien. Vastbesloten om niets van de actie te missen keek ik snel rond om een plek te vinden waarvandaan ik een betere zicht zou hebben. Ik zag al snel dat aan de andere kant van de rekken meer ruimte was maar dan moest ik helemaal omlopen en daar was misschien geen tijd voor. De enige optie was een lege ruimte op de vloer onder de eerste plank van een nabijgelegen rek. Ik kroop op mijn handen en knieën die ruimte in. Op het eind zag ik onmiddellijk twee paar benen voor me. Om één been zag ik een klein, lichtrood en verkreukeld onderbroekje liggen terwijl het andere paar benen omringd werd door een los geknoopte blauwe overall met daarop een witte onderbroek. De schoenen stonden stil maar de twee paar benen bewogen zich voortdurend. Door de smalle ruimte kon ik niet omhoog kijken om te zien wat zij deden, tenzij ik op mijn rug zou gaan liggen. Ik maakte net de eerste beweging om dat te doen toen ik Harry hoorde kreunen met een vreemd puffende stem: "Oh Nel, ik hou zoveel van je, **oh**, wat hou ik van je, **oh**, ik kom ik kom, ik kòòòòòm!" .....

22. Een pijnlijke les.

.....Rustig doorplassend met mijn hoofd achter in mijn nek staarde ik naar het plafond denkende: gelukkig, wat zalig, ik heb het gered! Ik voelde me steeds meer ontspannen worden naarmate mijn blaas zich verder ledigde.

Een bonk op de deur onderbrak mijn genot. De stem deed me nóg meer schrikken, “Ben jij het Jeert?” Geschrokken antwoordde ik: “Ja mama, ik ben het.”

“Schiet dan maar op want ik moet nodig een woordje met je wisselen!” Opnieuw voelde ik mijn hart in mijn keel bonzen! Ik herkende dit soort stem van haar! Ik wist dat ik nu een ernstig probleem had en realiseerde me dat zij het geweest moest zijn die uit de kamer van de meisjes gekomen was.

“Wat ben jij ook een domme stomkop, je had wijzer, veel wijzer moeten zijn. Waarom ben je niet naar beneden gegaan toen je zag dat vaders pak niet op de gebruikelijke plaats hing? Waarom niet eerst naar het toilet? Wat verschrikkelijk dom ben je!” Zei ik tegen me-zelf.

“Moet ik de deur openbreken, of kom je uit jezelf eruit?”

Jezus Christus, houd even je mond, dacht ik. Verdorie, waar laat ik die munt?

“Een ogenblikje mamma, ik ben zo klaar, even mijn broek optrekken,” loog ik.

Ik drukte de munt zo diep als ik kon weg onderin mijn schoen totdat ik de binnenzool voelde.

Deze krijg je toch **niet**, dacht ik en opende de deur. Ik zag haar indrukwekkende gestalte al staan nog voordat ik de deur had kunnen sluiten.

“Wilt u mij spreken, mama?” vroeg ik zo onschuldig mogelijk.

“Ja, dat zei ik toch al; je bent toch niet doof? Wat zocht je in zijn zak?”

Ik haatte de uitdrukking **zijn zak**. Nooit zou zij zeggen, in je vaders **zak**. **Ik kon er maar niet aan wennen dat** we ná haar Tilburgse periode, wij het woord **vader** niet meer mochten uitspreken en in plaats daarvan **hij** of **hem** moesten **zeggen**.....

25. Loeske, mijn eerste vriendinnetje.

..... **Vadertje en moedertje spelen had ik nog nooit gedaan, het was typisch een meisjesspelletje. Maar het gedeelte van haar verhaal om haar buik te voelen en mijn oor erop leggen wekte wel mijn nieuwsgierigheid op. Ook dat ik overal aan mocht zitten gaf me een sensationeel gevoel, vooral omdat ik geen idee had waar ik aan moest zitten!**

Zij plaatste haar ellebogen over de rand van de kuil en trok zichzelf een beetje op. “Kom op, Jeert, help me een beetje?” vroeg ze. Gehurkt en met mijn handen op haar billen duwde ik haar omhoog. Ze legde een been over de rand, terwijl de andere langs de wand van de kuil hing.

Ongewild en zonder enige bijbedoeling keek ik recht tegen iets aan wat ik mijn hele leven nog nooit gezien had, maar ik begreep wel onmiddellijk wat het moest zijn.

Haar witte onderbroek zat een beetje te ruim om haar billen. Het bewijs dat meisjes iets anders dan jongens daar in het broekje hadden zag ik door de ruimte die de te wijde broek tussen een broekspijp en haar been zichtbaar gemaakt had.

Ik wist van kinderen op school dat meisjes een soort snee, een gleuf, een gat of iets dergelijks moesten hebben in plaats van een penis zoals jongens hadden. Maar wat ik hier zag was niets van dat alles, ik zag twee mooi naast elkaar gelegen roze schuimbanaanantjes, die als het ware netjes in de lengte half in de huid gestopt waren.

Dit straalde aantrekkelijkheid, schoonheid en liefelijkheid uit, doch misschien nog meer verleidelijkheid. Ik had direct de neiging om het zachtjes met mijn wijsvinger te betasten. Maar ik herinnerde me haar woorden. Was dit wat ze bedoelde met wat ik ging voelen? Zou ik dat morgen mogen aanraken?.....

29. Onschuldig maar toch beschuldigt.

.....“Ga maar naar buiten en wacht op mij want je gaat zo mee naar het bureau.”

Ik had me al geschikt in mijn lot toen ik John kwaad hoorden zeggen: “Nee mijnheer de agent, Jeert gaat niet mee. Hij heeft u al vele malen gezegd dat hij het niet heeft gedaan. Als u iemand mee wilt nemen moet u mij meenemen, misschien heb ik het wel gedaan.”-

Alle aanwezigen stonden perplex, John had gesproken, hij wilde niet hebben dat ik meegenomen werd, ging tegen het gezag in en zette daarmee het gezag voor een dilemma.

Maar De Vervelende liep op me af, ging dreigend voor mij staan en zei: “Wil jij dat ik je onschuldige broer meeneem naar dezelfde cel als waar jij zo vaak zat? Jij bent de enige die kan weten dat hij het niet heeft gedaan! Zeg het maar, wat ik moet doen?”

Dit alles, de situatie waar hij me in dwong, het verleden en de ogen van deze belachelijke showman maakte me absoluut gek. Zonder een spier van mijn gezicht te vertrekken, maar van binnen kokend zei ik meteen:

“Ja, ik wil dat u mijn broer meeneemt, maar waarom zou u dat doen? Zoals u zelf al zei is hij onschuldig en politieagenten nemen alleen boeven mee naar het bureau en geen onschuldige mensen.

U bent geen politieagent maar een clown met een politiepak aan.”-

Trillend op mijn benen barstte ik van nervositeit uit in half lachen, half huilen.

De Vervelende, geschrokken door mijn opmerkingen, had van woede zijn pet van zijn knalrode kop afgenomen. Met de beroemde vinger, maar nu in de richting van een baksteen in de muur wijzend, sprak hij de woorden die voor altijd in mijn hoofd zouden blijven: “Menneke, Menneke, jouwe kop is nog harder dan die baksteen in deze muur!” Hij liep weg en zei tegen John: “Kom John, wij gaan,” en vertrok.....

31. Op stukloon bij Brabantia

.....Vader droeg dezelfde blauwe overall die vol met gaten zat, veroorzaakt door de bijtende stof. Ook had hij een groot zwaar lederen schort voor zijn borst en buik die tot aan zijn knieën reikte met daaronder een paar grote kaplaarzen en aan zijn handen lange rubberen handschoenen, hij zweette altijd. Hij moest veel drinken. De kantinechef liet ons tafeltje leeg omdat de melkman elke dag vader en de spuiters melk bracht, betaald door de fabriek want melk gold als een eenvoudige remedie tegen vergiftiging.

Vanaf het eerste moment dat ik mijn vader dit werk zag doen begreep ik hem steeds beter. Hij had een verschrikkelijk leven, waar hij ook was.

Vanaf dat moment begreep ik waarom hij nooit zoveel sprak. Waarom zou hij mij, zijn zoon, vertellen over zijn innerlijk lijden en het ongelukkig lot wat hem getroffen had?

Ik kon me voorstellen dat hij dacht dat als hij zijn kinderen hiervan deelgenoot zou maken, het moeilijke leven wat ze al hadden alleen maar zou verergeren. Het zou mij dus ook niet helpen en omdat hij in zo'n klein wereldje leefde lagen andere onderwerpen niet voorhanden. Meer praten zou zijn verdriet alleen maar groter maken. Of was hij te uitgeput als hij 's avonds thuis kwam?.....

32. Verlicht in de kaarsenfabriek.

.....Binnen een kwartier na mijn komst in de fabriek werd ik naar een kleine ruimte gebracht waarin een groot, vreemd apparaat stond. Daar ontmoette ik mijn nieuwe collega, een jonge vrouw. Vanaf het eerste moment dat ik haar zag was ik niet meer dezelfde Jeert die 's ochtends opgewekt naar zijn nieuwe baas ging. Toen ik mijn hand met de hare schudde, voelde ik iets in mij dat ik nooit eerder had gevoeld. Ik zag haar lippen, haar ogen, ik hoorde: "Ada," maar ik kon geen woord uitbrengen.

"Wat is er? Waarom kijk je me zo aan, zie je iets gekks aan me of zo? Je hebt toch wel een tong en een naam, is het niet?"

"Jeert is mijn naam," zei ik terwijl ik me omdraaide, bang dat ze zou zien dat ik bloosde. Voor de eerste keer in mijn leven ontving ik een soort spanning vanuit haar dat een instinct in me aanjoeg wat ik nooit eerder had gevoeld. Een instinct dat me op verkenningstocht uit wilde sturen. Een instinct dat avontuur wilde beleven. Ik zag haar en niet alleen met mijn ogen. Ik voelde de vrouw in haar.

Ada's krankzinnige aantrekkingskracht overweldigde me, wond me op en zette me onder druk zodat ik nauwelijks mezelf kon zijn.

Ze legde me uit hoe ik de onderste haken van het dompelrek kon instellen en daarmee de lengte van de kaars kon bepalen. Er hingen genummerde foto's aan de muur die aangaven welk soort lont er gebruikt moest worden. Dat allemaal in het eerste uur. Maar ik hoorde alleen haar stem en keek vol bewondering naar haar lippen die mooi bewogen terwijl zij woorden uitsprak die ik niet hoorde.....